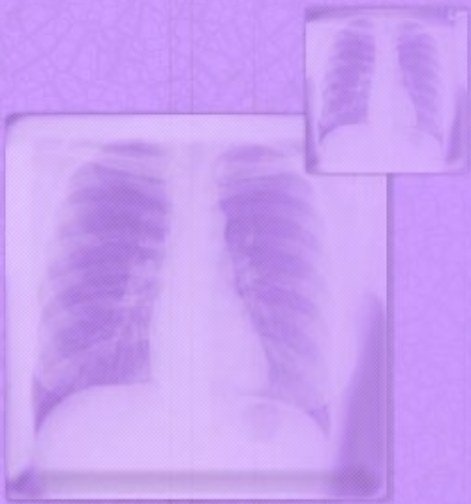
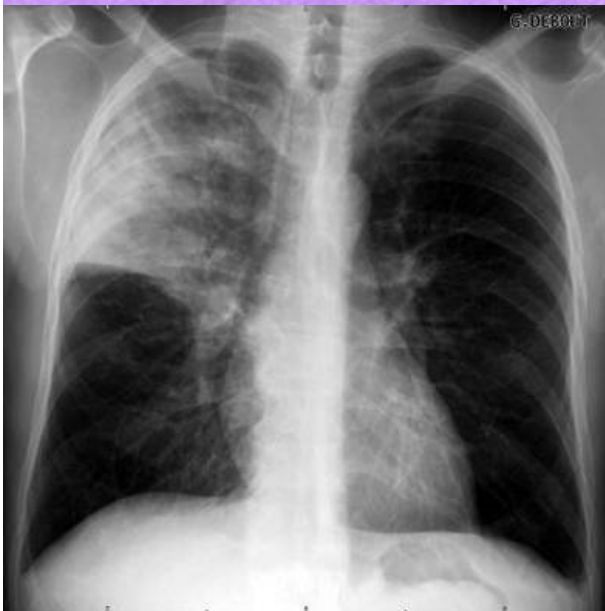

Σαλπιγκτής Ιωάννης
Ειδικός Παθολόγος
Επιμελητής Παθολογικής Κλινικής
Ευρωκλινική Αθηνών

CAP

Πνευμονία της κοινότητας

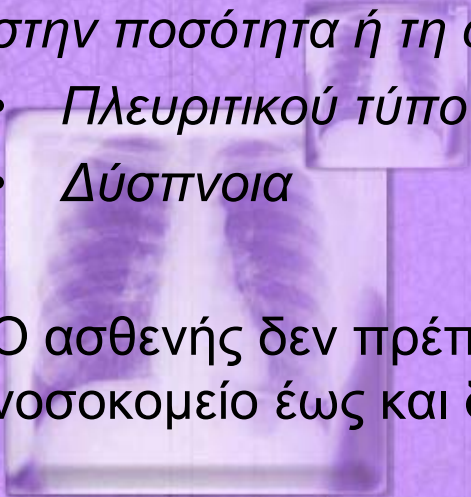

ΟΡΙΣΜΟΣ

Ως Πνευμονία της Κοινότητας (ΠΚ), ορίζεται η οξεία λοίμωξη του πνευμονικού παρεγχύματος σε ασθενή που εμφανίζει τουλάχιστον δύο από τα παρακάτω συμπτώματα:

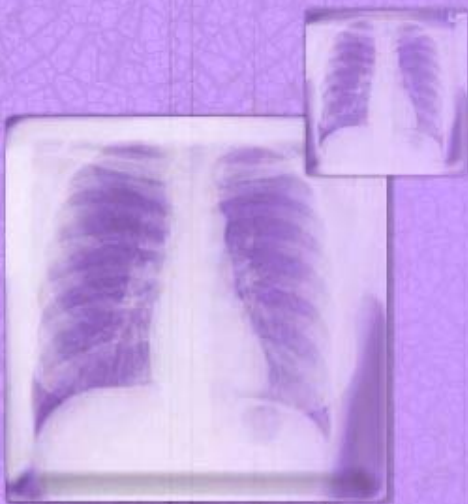
- *Πυρετός ή υποθερμία*
- *Ρίγη*
- *Εφιδρώσεις*
- *Πρωτοεμφανιζόμενο βήχα, παραγωγικό ή μη, ή αλλαγή στην ποιότητα, στην ποσότητα ή τη σύσταση των πτυέλων σε προϋπάρχοντα χρόνια βήχα*
- *Πλευριτικού τύπου άλγος*
- *Δύσπνοια*

Ο ασθενής δεν πρέπει να διαμένει σε οίκο ευγηρίας και να έχει νοσηλευτεί σε νοσοκομείο έως και **δύο εβδομάδες** πριν την έναρξη των συμπτωμάτων

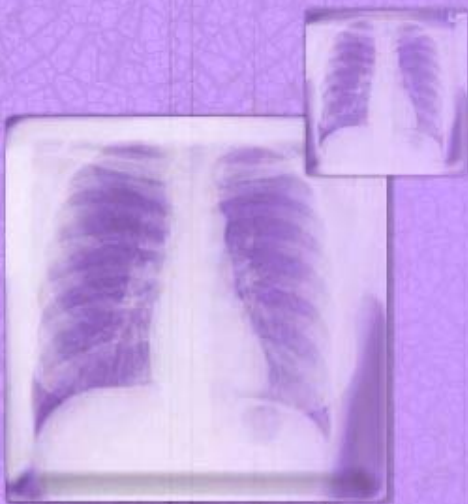
Επιδημιολογία

- ✓ Στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι 5-11 περιστατικά ανά 1.000 άτομα
- ✓ Στις ΗΠΑ, η πνευμονία είναι η 6η πιο συχνή αιτία θανάτου και κάθε χρόνο αναφέρονται 2-3 εκατομμύρια περιστατικά.
- ✓ Είναι συχνότερη στους πάσχοντες από ΧΑΠ, σακχαρώδη διαβήτη, στεφανιαία νόσο, συμφορητική καρδιακή ανεπάρκεια, νεφρική ανεπάρκεια, κακοήθειες, χρόνια νευρολογικά νοσήματα και χρόνιες ηπατοπάθειες.
- ✓ Θνητότητα:
  - ❖ Σε μη νοσηλευόμενους 1%
  - ❖ Σε νοσηλευόμενους κυμαίνεται από 2-30% με μέση τιμή το 14%
  - ❖ Στη ΜΕΘ μπορεί να φτάσει και το 50%

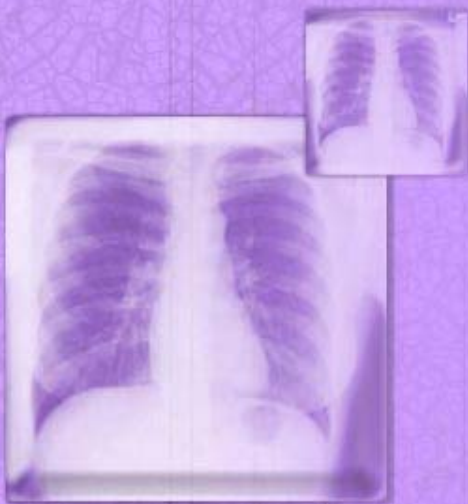
Η αξία της ακτινογραφίας θώρακα στη διάγνωση της ΠΚ

- «Η παρουσία διηθήσεων στην α/αθώρακα είναι προϋπόθεση προκειμένου να τεθεί η διάγνωση της ΠΚ»
- IDSA/ATS Guidelines for CAP in Adults , Mandel LA, et al. CID 2007; 44

ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ(ΠΚ)

- ✓ **Εκτίμηση βαρύτητας**
- ✓ Προσδιορισμός πιθανών παθογόνων αιτίων
- ✓ Αντιμικροβιακή θεραπεία
- ✓ Παρακολούθηση της πορείας της ΠΚ

Risk factor	Points
Demographics	
Men	Age (years): ____
Women	Age (years) - 10: ____
Nursing home resident	+10
Comorbidities	
Neoplasm	+30
Liver disease	+20
Heart failure	+10
Stroke	+10
Renal failure	+10
Physical examination findings	
Altered mental status	+20
Respiratory rate $\geq$ 30 breaths per minute	+20
Systolic blood pressure < 90 mm Hg	+20
Temperature < 95°F (35°C) or $\geq$ 104°F (40°C)	+15
Pulse rate $\geq$ 125 beats per minute	+10
Laboratory and radiographic findings	
Arterial pH < 7.35	+30
Blood urea nitrogen > 30 mg per dL	+20
Sodium < 130 mmol per L	+20
Glucose $\geq$ 250 mg per dL	+10
Hematocrit < 30 percent	+10
Partial pressure of arterial oxygen < 60 mm Hg	+10
Pleural effusion	+10
Total points:	

Point total	Risk class	Deaths/total (%)		Recommendation†
		Adults with CAP*	Nursing home patients with CAP†	
< 51	I	3/1,472 (0.2)	None	Outpatient therapy should be considered, especially for patients in classes I and II
51 to 70	II	7/1,374 (0.5)	None	
71 to 90	III	41/1,603 (2.6)	1/21 (4.8)	Patient should be hospitalized
91 to 130	IV	149/1,605 (9.3)	6/50 (12.0)	
> 130	V	109/438 (24.9)	28/85 (32.9)	

*—Data for community-acquired pneumonia (CAP) are weighted averages from validation studies.^{2,4}

†—Recommendations are consistent with clinical guidelines.^{1,4} Clinical judgment may overrule the guideline recommendation.

Clinical factor	Points
Confusion	1
Blood urea nitrogen > 19 mg per dL	1
Respiratory rate $\geq$ 30 breaths per minute	1
Systolic blood pressure < 90 mm Hg or Diastolic blood pressure $\leq$ 60 mm Hg	1
Age $\geq$ 65 years	1
Total points:	

CURB-65 score	Deaths/total (%) [*]	Recommendation [†]
0	7/1,223 (0.6)	Low risk; consider home treatment
1	31/1,142 (2.7)	
2	69/1,019 (6.8)	Short inpatient hospitalization or closely supervised outpatient treatment
3	79/563 (14.0)	Severe pneumonia; hospitalize and consider admitting to intensive care
4 or 5	44/158 (27.8)	

CRB-65 score [‡]	Deaths/total (%) [*]	Recommendation [†]
0	2/212 (0.9)	Very low risk of death; usually does not require hospitalization
1	18/344 (5.2)	Increased risk of death; consider hospitalization
2	30/251 (12.0)	
3 or 4	39/125 (31.2)	High risk of death; urgent hospitalization

CURB-65 = Confusion, Urea nitrogen, Respiratory rate, Blood pressure, 65 years of age and older.

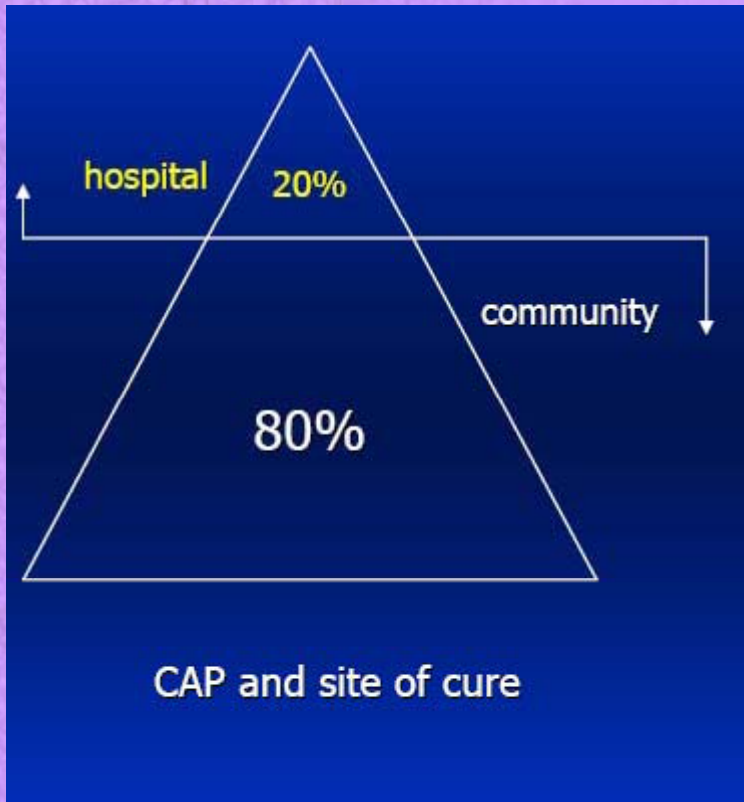
CRB-65 = Confusion, Respiratory rate, Blood pressure, 65 years of age and older.

^{*}—Data are weighted averages from validation studies.^{1,2}

[†]—Recommendations are consistent with British Thoracic Society guidelines.¹ Clinical judgment may overrule the guideline recommendation.

[‡]—A CRB-65 score can be calculated by omitting the blood urea nitrogen value, which gives it a point range from 0 to 4. This score is useful when blood tests are not readily available.

Απόφαση για εισαγωγή στο νοσοκομείο ή για εξωνοσοκομειακή αντιμετώπιση με βάση τη βαρύτητα:

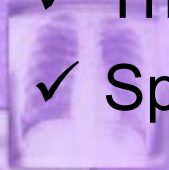
Κλινική εκτίμηση, ιστορικό

Κλίμακες βαρύτητας νόσου

Εργαλεία εκτίμησης βαρύτητας CAP

- ✓ IDSA/ATS (*Infectious Diseases Society of America/American Thoracic Society*) criteria for severe CAP
- ✓ **PSI (Pneumonia Severity Index)**
- ✓ **The British CURB-65**
- ✓ The CRB-65
- ✓ The Australian SMART-COP
- ✓ Spanish CURXO-80

PSI

Κλινική παράμετρος	βαθμολογία
Ηλικία σε έτη	
γυναίκες (ηλικία >10)	(50-10)
άνδρες (ηλικία σε έτη)	50
Κάτοικος γηροκομείου	10 βαθμοί
Συνυπάρχοντα νοσήματα	
Νεοπλασία	30 βαθμοί
Ηπατική νόσος	20 βαθμοί
Καρδιακή ανεπάρκεια	10 βαθμοί
Χρόνια ισχαιμική νόσος	10 βαθμοί
XNA	10 βαθμοί

Κλινική παράμετρος	Βαθμολογία
Κλινικά ευρήματα	
Μεταβολή επιπέδου συνείδησης	20 βαθμοί
Αναπνευστικός ρυθμός > 30	20 βαθμοί
ΣΑΠ < 90 mm	20 βαθμοί
θερμοκρασία < 35° C ή > 40° C	15 βαθμοί
Καρδιακός ρυθμός > 125 per min	10 βαθμοί
Εργαστηριακά ευρήματα	
pH < 7.35	30 βαθμοί
BUN > 30	20 βαθμοί
Na < 130	20 βαθμοί
Ht < 30%	10 βαθμοί
Glucose > 250	10 βαθμοί
PaO ₂ <60 ή Sat <90%	10 βαθμοί
Πλευριτική συλλογή στην α/α	10 βαθμοί

PSI

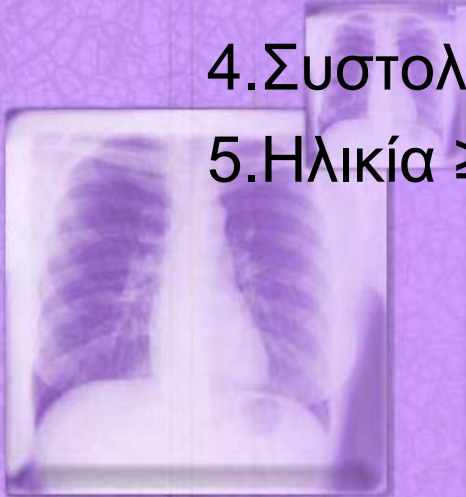
Κατηγορία PORT	Βαθμολογία PSI	Θνητότητα %	Θεραπευτική στρατηγική
Class I	-	0.1 - 0.4	Μη νοσηλευόμενος
Class II	≤ 70	0.6 - 0.7	Μη νοσηλευόμενος
Class III	71 - 90	0.9 - 2.8	Βραχεία νοσηλεία
Class IV	91 - 130	8.5 - 9.3	Νοσηλευόμενος
Class V	> 130	27 - 31.1	Νοσηλευόμενος - ΜΕΘ

Αξιολόγηση βαρύτητας CAP με βάση τη κλίμακα CURB-65 (Confusion, Blood Urea, Respiratory rate, Blood pressure – age ≥ 65)

Κριτήρια:

1. Σύγχυση πρόσφατης έναρξης (AMT Score 8 ή μικρότερο)
2. Ουρία $> 40\text{mg/dl}$
3. Αναπνοές $\geq 30/\text{min}$
4. Συστολική πίεση $< 90\text{mm Hg}$ (ή διαστολική $\leq 60\text{mmHg}$)
5. Ηλικία ≥ 65 ετών

AMT (Abbreviated mental test) Score

- Ποιά είναι η ηλικία σου?
- Τι ώρα είναι?
- Του λέμε μια διεύθυνση και στο τέλος της εξέτασης του ζητάμε να μας τη πει.
- Τι χρονιά έχουμε?
- Τον αριθμό της διεύθυνσης που βρίσκεται
- Μπορεί να αναγνωρίσει δύο άτομα?
- Το όνομα του πρωθυπουργού.
- Την ημερομηνία γέννησης του
- Πότε ξεκίνησε ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος
- Του ζητάμε να μετρήσει ανάποδα από το 20 μέχρι το 1.

Αξιολόγηση CURB 65

- 0 ή 1 κριτήρια → Ομάδα I Χαμηλή θνητότητα (1,5%)
- 2 κριτήρια → Ομάδα II Μέτρια θνητότητα (9,2%)
- 3 ή περισσότερα → Ομάδα III Υψηλή θνητότητα (22%)

Η ομάδα I αντιμετωπίζεται κατ'οίκον

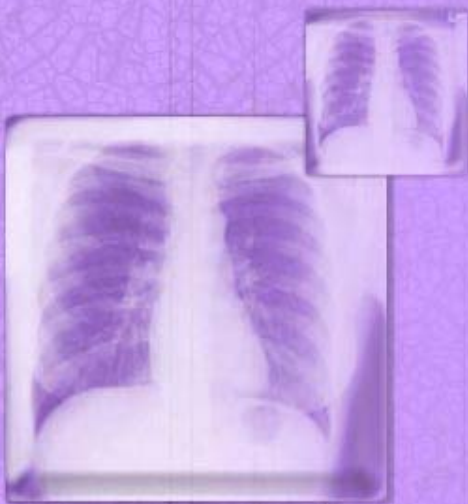
Η ομάδα II χρήζει στενής παρακολούθησης στο εξωτερικό ιατρείο του νοσοκομείου και ενδεχομένως βραχεία παραμονή σε αυτό.

Η ομάδα III χρήζει εισαγωγής και αντιμετώπισης στο νοσοκομείο. (Προσοχή για τυχόν ένδειξη εισαγωγής στη ΜΕΘ)

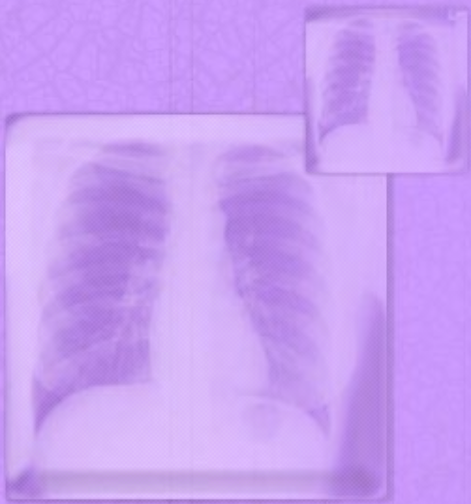

Μελέτες

- Το PSI και το CURB-65 έχουν παρόμοια ευαισθησία όσον αφορά την αναγκαιότητα εισαγωγής του ασθενούς στο νοσοκομείο.
- Συγκριτικές μελέτες σε μεγάλες σειρές ασθενών που έγιναν σε διάφορες χώρες διαπίστωσαν ποσοστό χαμηλού κινδύνου ασθενών 47,2% με χρήση PSI έναντι 43,4% με χρήση του CURB-65.
- Το αντίστοιχο ποσοστό με χρήση του απλοποιημένου CRB-65 ήταν 12,6%

Το PSI και το CURB-65
έχουν παρόμοια ευαισθησία
όσον αφορά την
αναγκαιότητα εισαγωγής του
ασθενούς στο νοσοκομείο.

Κρίση του κλινικού γιατρού

Εδώ ο γιατρός θα κρίνει:

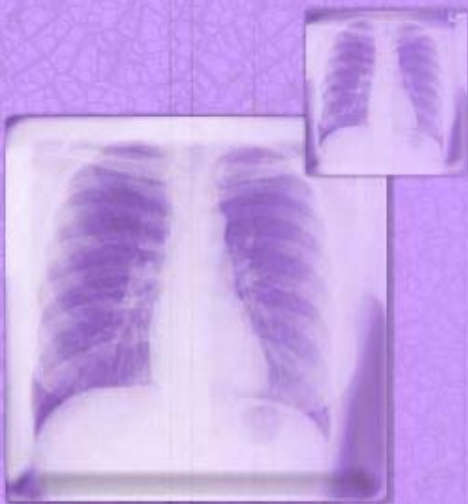
- ✓ Τη συνολική κατάσταση υγείας του ασθενούς
- ✓ Την καταλληλότητα του σπιτιού για παραμονή σε αυτό
- ✓ Τα σοβαρά κοινωνικά ή ψυχιατρικά προβλήματα (συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ναρκωτικών)
- ✓ Κατάσταση διαβίωσης
- ✓ Τη δυνατότητα συνεργασίας του ασθενούς και τις πιθανότητες μη συμμόρφωσης με τις ιατρικές οδηγίες.
- ✓ Τη δυνατότητα παρακολούθησης της πορείας της νόσου.
- ✓ **Η κρίση του ιατρού υπερισχύει του PSI και CURB-**

65

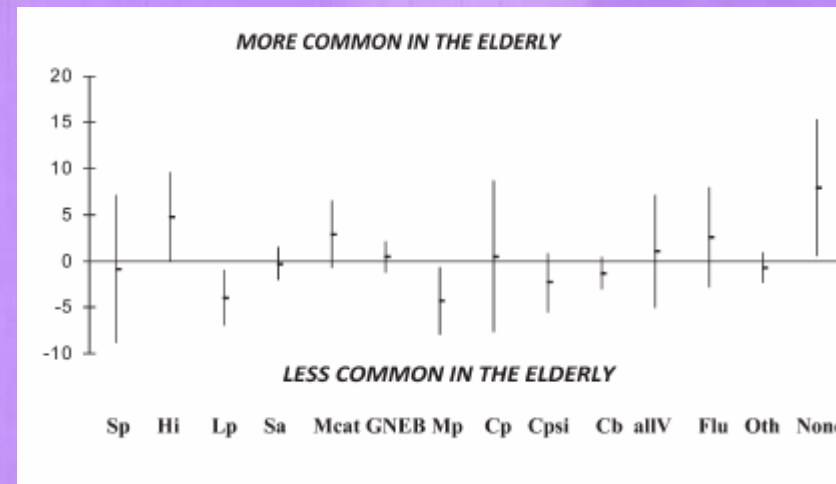
ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ(ΠΚ)

- ✓ Εκτίμηση βαρύτητας
- ✓ Προσδιορισμός πιθανών παθογόνων αιτίων
- ✓ Αντιμικροβιακή θεραπεία
- ✓ Παρακολούθηση της πορείας της ΠΚ

Παθογόνοι μικροοργανισμοί που προκαλούν ΠΚ

Patient type	Etiology
Outpatient	<i>Streptococcus pneumoniae</i> <i>Mycoplasma pneumoniae</i> <i>Haemophilus influenzae</i> <i>Chlamydia pneumoniae</i> Respiratory viruses ^a
Inpatient (non-ICU)	<i>S. pneumoniae</i> <i>M. pneumoniae</i> <i>C. pneumoniae</i> <i>H. influenzae</i> <i>Legionella</i> species Aspiration Respiratory viruses ^a
Inpatient (ICU)	<i>S. pneumoniae</i> <i>Staphylococcus aureus</i> <i>Legionella</i> species Gram-negative bacilli <i>H. influenzae</i>

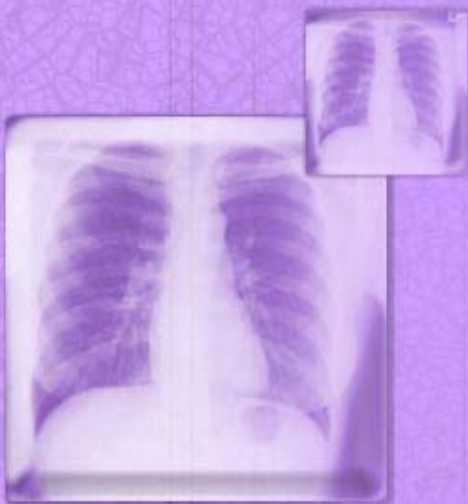
Αιτιολογική διάγνωση ΠΚ

Εξέταση πτυέλων–καλλιέργειες αίματος– ανίχνευση αντιγόνου για *S.pneumoniae* και *L.Pneumophila* στα ούρα

Υπέρ

Στοχευμένη αντιβίωση

- ✓ Βελτίωση σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας
- ✓ Ελάττωση της αλόγιστης χρήσης αντιβιοτικών
- ✓ Περιορισμός αντίστασης στα αντιβιοτικά
- ✓ Ελάττωση ανεπιθύμητων ενεργειών

Αιτιολογική διάγνωση ΠΚ

Εξέταση πτυέλων–καλλιέργειες αίματος– ανίχνευση αντιγόνου για *S.pneumoniae* και *L.Pneumophila* στα ούρα

Κατά

Εμπειρική θεραπεία αποτελεσματική στο 90%

Καθυστέρηση έναρξης της θεραπείας

Υψηλή ειδικότητα αλλά χαμηλή ευαισθησία

- ✓ Προηγηθείσα λήψη αντιβιοτικών
- ✓ Σφάλματα κατά τη συλλογή
- ✓ Επιμόλυνση από τη χλωρίδα του ανώτερου αναπνευστικού
- ✓ Ψευδώς θετικά αποτελέσματα
- ✓ «Μικτές» λοιμώξεις

Μη νοσηλευόμενοι ασθενείς

IDSA/ATS Guidelines for CAP in Adults:

“Routine diagnostic tests to identify an etiologic diagnosis are optional for outpatients with CAP.”

Table 5. Clinical indications for more extensive diagnostic testing.

Indication	Blood culture	Sputum culture	<i>Legionella</i> UAT	Pneumococcal UAT	Other
Intensive care unit admission	X	X	X	X	X ^a
Failure of outpatient antibiotic therapy		X	X	X	
Cavitary infiltrates	X	X			X ^b
Leukopenia	X			X	
Active alcohol abuse	X	X	X	X	
Chronic severe liver disease	X			X	
Severe obstructive/structural lung disease		X			
Asplenia (anatomic or functional)	X			X	
Recent travel (within past 2 weeks)			X		X ^c
Positive <i>Legionella</i> UAT result		X ^d	NA		
Positive pneumococcal UAT result	X	X		NA	
Pleural effusion	X	X	X	X	X ^e

NOTE. NA, not applicable; UAT, urinary antigen test.

^a Endotracheal aspirate if intubated, possibly bronchoscopy or nonbronchoscopic bronchoalveolar lavage.

^b Fungal and tuberculosis cultures.

^c See table 8 for details.

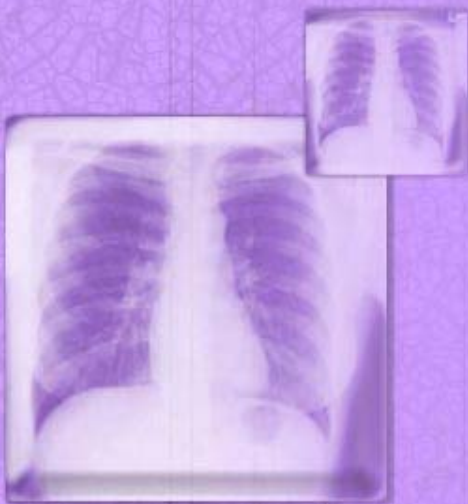
^d Special media for *Legionella*.

^e Thoracentesis and pleural fluid cultures.

ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ(ΠΚ)

- ✓ Εκτίμηση βαρύτητας
- ✓ Προσδιορισμός πιθανών παθογόνων αιτίων
- ✓ **Αντιμικροβιακή θεραπεία**
- ✓ Παρακολούθηση της πορείας της ΠΚ

Η αρχική αντιμικροβιακή θεραπεία πρέπει να είναι **εμπειρική** και **εξατομικευμένη** για κάθε ασθενή αναλόγως με:

- ✓ Το πιθανό παθογόνο με βάση τη βαρύτητα της πνευμονίας και την παρουσία παραγόντων κινδύνου
- ✓ Τα εθνικά και τοπικά επιδημιολογικά δεδομένα ανοχής
- ✓ Την ανοχή του ασθενή
- ✓ Την τοξικότητα του αντιμικροβιακού παράγοντα

Η θεραπεία πρέπει να αρχίζει εντός **2-4 ωρών** από την εισαγωγή στο νοσοκομείο και εντός **μιας ώρας** από την εισαγωγή στη ΜΕΘ.

**Κατευθυντήριες οδηγίες
της Ελληνικής Εταιρίας Λοιμώξεων
και της Ελληνικής Εταιρίας Χημειοθεραπείας**

Μη νοσηλευόμενοι ασθενείς

Προηγουμένως υγιείς

Χωρίς προηγούμενη χρήση αντιβιοτικών το τελευταίο τρίμηνο

Αμοξικιλίνη ± Νεότερη μακρολίδη

Προηγηθείσα χρήση αντιβιοτικών το τελευταίο τρίμηνο

Αμοξικιλίνη + Νεότερη μακρολίδη

ή

Αναπνευστική κινολόνη

Μη νοσηλευόμενοι ασθενείς

- **Ασθενείς με συννοσηρότητα**

(ΧΑΠ, σακχαρώδης διαβήτης, κακοήθεια, νεφρική ανεπάρκεια, συμφορητική καρδιακή ανεπάρκεια)

Χωρίς προηγούμενη χρήση αντιβιοτικών το τελευταίο τρίμηνο

Αμοξικιλίνη + Νεότερη μακρολίδη

ή

Αναπνευστική κινολόνη

Προηγθείσα χρήση αντιβιοτικών το τελευταίο τρίμηνο Αμοξικιλίνη +
Νεότερη μακρολίδη

ή

Αναπνευστική κινολόνη

Νοσηλεύόμενοι ασθενείς

- **Μέτριας βαρύτητας ΠΚ. Νοσηλεία σε κοινό θάλαμο**
- **Ενδεικνυόμενα**

Αμινοπενικιλίνη (αμπικιλίνη αμοξικιλίνη) με αναστολέα β-λακταμασών

ή

μη αντιψευδομοναδική κεφαλοσπορίνη 3^{ης} γενιάς + Νεότερη μακρολίδη

II. Εναλλακτικά

Μοξιφλοξασίνη³, Λεβοφλοξασίνη

Νοσηλεύόμενοι ασθενείς

- Πνευμονία από εισρόφηση
- Ενδεικνυόμενα

Αμινοπενικιλίνη με αναστολέα β-λακταμασών

ή

Κεφαλοσπορίνη 2^{ης} γενιάς

+

Κλινδαμυκίνη

Νοσηλεύόμενοι ασθενείς

Σοβαρή ΠΚ–Νοσηλεία σε ΜΕΘ

- **I. Χωρίς παράγοντες κινδύνου για πνευμονία από *P.aeruginosa***

Μη αντιψευδομοναδική κεφαλοσπορίνη 3ης γενιάς
ή Αμινοπενικιλίνη με αναστολέα β-λακταμασών

+ Νεότερη μακρολίδη

ή

Μη αντιψευδομοναδική κεφαλοσπορίνη 3ης γενιάς

+ Αναπνευστική κινολόνη

Νοσηλεύόμενοι ασθενείς

Σοβαρή ΠΚ–Νοσηλεία σε ΜΕΘ

- **II. Με παράγοντες κινδύνου για πνευμονία από *P.aeruginosa***

Αντιψευδομοναδική κεφαλοσπορίνη

ή

Μονομπακτάμη

ή

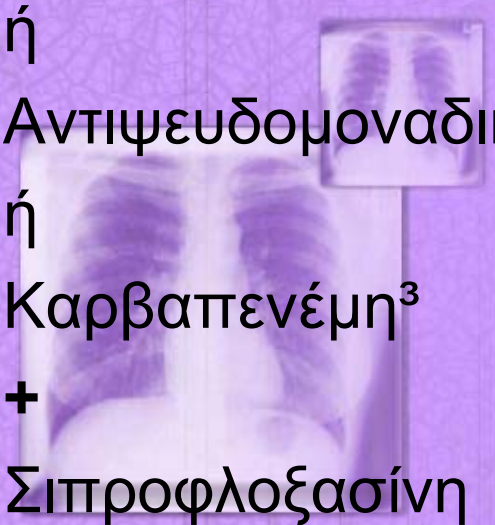
Αντιψευδομοναδική πενικιλίνη με αναστολέα β-λακταμασών

ή

Καρβαπενέμη³

+

Σιπροφλοξασίνη

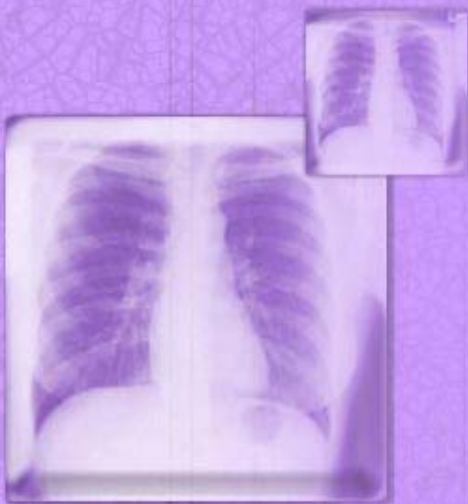
Επιπλέον...

- Σε υποψία λοίμωξης από **MRSA**:
Προσθέστε βανκομυκίνη ή λινεζολίδα
- Σε υποψία λοίμωξης από **Influenza virus**:
Oseltamivir
+ κάλυψη για *S.pneumoniae* και *S.aureus*

ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ(ΠΚ)

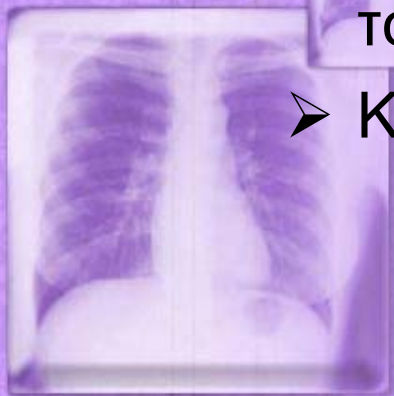
- ✓ Εκτίμηση βαρύτητας
- ✓ Προσδιορισμός πιθανών παθογόνων αιτίων
- ✓ Αντιμικροβιακή θεραπεία
- ✓ Παρακολούθηση της πορείας της ΠΚ

Εκτίμηση της ανταπόκρισης στη θεραπεία

Παρακολούθηση **με απλά κλινικά κριτήρια:**

- Θερμοκρασία $< 37.8^{\circ}\text{C}$
- Αναπνευστικός ρυθμός < 24 αναπνοές/min
- Sat O₂ $> 90\%$ (FiO₂ 0.21)
- Καρδιακός ρυθμός < 100 παλμοί/ λεπτό
- ΣΑΠ > 90 mm Hg
- Ασθενής ικανός να πάρει τα φάρμακα από το στόμα
- Καλό επίπεδο συνείδησης

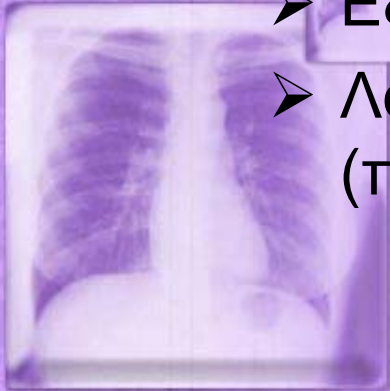

Διάρκεια θεραπείας της ΠΚ

Ελάχιστη διάρκεια **5 ημέρες**(5-10, ανάλογα με το αντιβιοτικό)

Παράταση θεραπείας

- Αποτυχία της αρχικής θεραπείας
- Πνευμονιοκοκκική βακτηραιμία
- Κοιλότητες ή νεκρωτική πνευμονία
- Εξωπνευμονικές επιπλοκές
- Λοίμωξη από λιγότερο κοινά παθογόνα (πχ ψευδομονάδα, ενδημικοί μύκητες)

ΠΚ που δεν ανταποκρίνεται στη θεραπεία: Μη λυόμενη/ Βραδέως λυόμενη πνευμονία

Ταχεία εξέλιξη της νόσου, ανθεκτικό ή λιγότερο κοινά παθογόνα, επιπλοκές, παρόξυνση υποκείμενου νοσήματος, μη λοιμώδες νόσημα

- 2^ο σχήμα εμπειρικής θεραπείας με διαφορετικά αντιβιοτικά και περισσότερο ευρύ φάσμα
- Συλλογή όλων των διαθέσιμων βιολογικών υλικών (καλλιέργειες αίματος, ούρων και ιάκρων καθετήρων, αντιγόνοο ύρων για *S.Pneumoniae* και *L.Pneumophila*, θωρακοκέντηση)
- Αξονική θώρακα, βρογχοσκόπηση

ΚΑΛΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ ΣΕ ΟΛΟΥΣ

